

פרשת במדבר תשע"ט – מה משמעות קבלת התורה לאדם היחיד והבודד?

1. **רמב"ם יסודי התורה ה,ה:** אמרו להם עובדי כוכבים תנו לנו אחד מכם ונהרגנו ואם לאו נהרוג את כולכם - יהרגו כולם ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל. ואם יחדוהו להם ואמרו תנו לנו פלוני או נהרוג את כולכם - אם היה מחויב מיתה כשבע בן בכרי [שמרד בדוד המלך ויואב בן צרויה צר על העיר במטרה ללוכדו, ואנשי העיר הרגוהו ומסרו אותו ליואב כדי להציל חיי העיר] יתנו אותו להם, ואין מורין כן לכתחילה. ואם אינו חייב מיתה - יהרגו כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל.

חוות בנימין סימן יח: לעניין בית רב קומות שהתמוטט ... ולשם הצלת הרבים שבקומות התחתונות מוכרחים לפגוע במעטים הנמצאים בקומות העליונות ... בשום פנים אסור להציל אפילו רבים וחשובים כשהצלתם מחייבת הריגתו (או אפילו גרם הריגתו) של אחד שאילולא זה לא היה נהרג.

שו"ת ציץ אליעזר סימן טו: כלי רכב שנקלע לפני אנשים רבים שחוצים את הכביש ואפשר לעשות עצירה ונסיגה אחורנית כדי שלא יהרגו, אבל מאחוריו נמצא יחיד עומד באופן שברור שייהרג ... נראה דבכל כגון דא ... מוטב לנהוג ב'שב ואל תעשה' [ולא לפגוע ביחיד] כי ישנה טענה של 'מאי חזית שדמו של זה אדום מדמו של חברו' ובהריגה וודאית אין חילוק בין יחיד לרבים ולא אמרינן דרבים עדיפא.

כסף משנה על הרמב"ם שם: אע"פ שנמצא בתוספתא כדברי הרמב"ם לא ידענא טעמא מאי? ... מוטב שייהרג הוא עצמו ואל יהרגו כלם?

2. **שולחן ערוך אורח חיים תכח,ד:** לעולם קוראים פרשת במדבר סיני לפני עצרת. **טור אורח חיים סימן תכח:** פקדו ופסחו [לפני פסח קוראים פרשת צו שהא פקודה], **מנו ועצרו** [לפני עצרת קוראים פרשת במדבר שמדברת על מנין בני ישראל], צומו וצלו [אחרי תשעה באב קוראים פרשת ואתחנן שעוסקת במצוות תפילה], קומו ותקעו [אחרי פרשת ניצבים מגיע ראש השנה].

רמב"ן א,מה: במדרש רבה ראיתי כך: 'במספר שמות לגולגולתם' [שלא נאמר במפקדים האחרים], אמר הקב"ה למנותם בכבוד ובגדולה לכל אחד ואחד. לא תהיה אומר לראש המשפחה כמה במשפחתך? כמה בניו יש לך? אלא כולם יהיו עוברים לפניך באימה ובכבוד ואתה מונה לגולגולתם.

עקדת יצחק הקדמה לפרשת במדבר: נאמר 'והייתם לי סגולה ... ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש' לומר שכל אחד מהם יהיו לו חשיבות בפני עצמו כמלך וככוהן ... וזה טעם נפלא שיזכיר הכתוב לכל אחד בשמו וייחסו בשווה ... כי כולם שווים במעלה, ומעלת כל אחד נפרדת ממעלת חברו.

דברים רבה ז,ט: אמר רבי שמעון בן יוחאי, אילו היו ישראל חסרים אפילו אדם אחד, לא הייתה השכינה נגלית עליהן, דכתיב (שמות י"ט) 'כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני'. מעשה ברבי שהיה דורש בבית המדרש הגדול וכשהיה מבקש ליכנס, היה אומר: ראו אם נתכנסו כל הקהל, ומהיכן למד? ממתן תורה, דכתיב (דברים ד) 'באמור ה' אלי הקהל את העם ואשמיעם את דברי'.

3. **כסף משנה שם:** קבלה הייתה בידם ששפיכות דמים – יהרג ואל יעבור.

הרבי מליובאוויטש, רשימות ב: אין מובן מה שמזכירים בכל ברכת חתן וכלה על בריאת העולם ואדם וחוה? יש לומר על פי המשנה בסנהדרין 'לפיכך נברא אדם יחידי, ללמדך שכל המקיים נפש מישראל כאילו קיים עולם מלא', ומסיימת: 'לפיכך חייב כל אחד ואחד לומר בשבילי נברא העולם'. כל אחד צריך לקבוע במחשבתו שהוא חשוב כמו עולם מלא, כי כל אחד ואחד בכל עת ובכל מקום, אם מנצל את כוחותיו במילואם, אמרו חז"ל (אבות ד,ג): 'אין לך אדם שאין לו מקום ואין לך אדם שאין לו שעה' [שלכל אדם יש את המשימה והשליחות שנועדו רק לו].

יתירה מזה: יש לנו כלל ברור: לעולם לא מוסרים נפש מפני נפש ואף שאחד הוא גדול בישראל והשני פשוט שבפשוטים, ולא רק ביחיד ויחיד אלא גם ביחיד ורבים, שאין היחיד נמסר למיתה כדי להצילם ... ויש לבאר הדברים על פי פנימיות התורה: נאמר בפרשת ראה 'בנים אתם לה' אלוקיכם', שבכל אחד ואחד יש ניצוץ אלוקי ומצד ניצוצים אלו אי אפשר לחלק מדרגות בבני ישראל, כי חילוקי המדרגות הם רק מצד השכל והמידות או מחשבה, דיבור ומעשה, אבל מצד עצם הנשמה לא שייך לחלק מדרגות ... כמו שאין שייך לומר על נקודת החיות שהיא באחד יותר מחברו.